

Praktisk: Godt at vide, når du skal overtage et gammelt menneskes liv

Af Nanna Holst, Journalist og datter

Vil du vide mere om fx forskellige former for fuldmagter og få overblik over støttetilbud i Aarhus Kommune? Se mere her <https://www.aarhus.dk/media/39227/stoette-til-familie-og-netvaerk-februar-2020.pdf>

Adgangskoden er CPR-nummeret

Frem for alt: Lær din gamles cpr-nr udenad. Find Sundhedskortet og få skrevet det ned. CPR-nummer skal præsteres uendeligt mange gange og er nøglen til alt.

Indkod alle relevante telefonnumre:

Kod alle numre, du selv bruger og løbende finder, ind i mobilen. Gem derefter også alle numre, der ringer til dig. Hjemmepleje eksempelvis. De forventer at komme igennem, og der kan opstå meget bøvl, når de ikke gør.

Nummeret til **Akutmodtagelsen** er flere steder et helt almindeligt telefonnummer – og det er forskelligt i alle regioner. Hvis din gamle bor i en anden region, er det smart at have indkodet nummeret fra Sundhedskortet, så det er let at finde i en presset situation.

E-boks:

Få læseadgang: Du kan få din gamles e-post med CPR nr. sendt til din egen e-boks. Man kan downloade og udskrive blanket til fuldmagt [her](#). Den skal underskrives af din gamle og så skal du på Borgerservice – i din eller din gamles kommune - med blanketten og få oprettet læseadgang, der træder i kraft efter 24 timer.

Tip 1: De første breve lander måske i din egen indbakke, men pludselig er de væk. Så har e-boks måske oprettet din gamle som ny bruger, som du skal finde ved at klikke på dit eget brugernavn. Så kommer den anden boks til syne, og så kører det igen.

Tip 2: Der er forskel på e-boks: Appen er sin egen, så vil du også kunne ordne din gamles sager derinde, skal du igennem hele møllen igen med at lave ny fuldmagt med begge CPR-numre på og underskrifter og scanne ind til e-boks. Selvom det er samme virksomhed og fuldmagt allerede er skaffet én gang.

Bank og økonomi:

Hvis I er enige om, at det er bedst, du også overtager styringen af økonomien, kan du søge banken om fuldmagt til at tage dig af din gamles pengesager og betale regninger. Den er vant til, at man spørger og har helt styr på det. Der skal søges særskilt for almindelige bankkonti og evt. depot i den lokale afdeling, som din gamle har konto i. Led evt. efter kontoudskrifter, for at finde bank, afdeling og kontaktdata.

Ansøgningen skal underskrives af to vidner, som ikke må være familie eller hjemmepleje.

Når det er faldet på plads, kan du logge på din gamles netbank med dit eget NemID. Indtil adgangen er oprettet, kan du få giro-kuverter i banken, som du kan indsende forfaldne regninger i. Tilmeld flest mulige betalinger til pbs, så der ikke kommer rod med ubetalte regninger, der forlægges eller bare ikke opdages.

Demens - eller mistanke om demens

Man kan få en demensudredning hos lægen eller gennem kommunen. Din gamle skal selv skrive under på, at det er nødvendigt.

Bil: Sørg for at gemme nøgler væk, hvis din gamle ikke længere kan få sit kørekort fornyet. Og find ud af, hvordan I kringler, at bilen kan synes og afhændes uden for stort værdighedstab for din gamle.

Komfuret kan være en farlig zone. Du bliver måske bedt om at slå strøm og kogeplader fra.

Tjek om der findes demenskursus til pårørende i din egen eller i din nærtståendes kommune.

Du forventes som pårørende at have styr på alt omkring din gamle:

- Hvem er læge? (Se Sundhedskortet)
- Hvem er tandlæge? (Måske kan du finde en gammel regning)
- Hvilken medicin bliver der taget? (Se på medicinæskerne i hjemmet. Få tjekket op ved besøg hos lægen, om doser og typer stadig er de rigtige)
- Hvad har din gamles sygehistorie været? Du skal kende årstal, behandlinger, hospitaler.

Lægen er ikke forpligtet til at hjælpe med de sidste oplysninger, så med mindre du får adgang til din gamles borger.dk lever du på håb, venlighed og godhed fra lægen og systemet i øvrigt.

Hjemmeplejen begynder

Visitation: Du skal kunne dokumentere en lang liste af ting, som din gamle ikke kan klare selv. Tænk hans/hendes situation igennem fra morgen til aften.

Viden: Selvom alle parter har gavn af at tale sammen, betyder tavshedspligten, at du skal skaffe en formel tilladelse fra din gamle, for at du kan få noget at vide om, hvad kommunens folk oplever og vurderer. Lav selv en fuldmagt, som din gamle kan skrive under, med ord a la: Fuldmagt: Jeg, XX giver tilladelse til, at XX Kommune må dele deres oplysninger om mig med mine børn, XX og XX (eller hvad du er). Tilladelsen går begge veje. Dato og underskrift

Rengøring: Hvis der visiteres til let rengøring, skal du undersøge, om I selv skal sørge for alle remedier til at klare arbejdet. Rengøringsmidler skal muligvis være svanemærkede. Hold selv øje med, om der mangler noget fra støvsugerposer til wc-rens. Regn med at du selv skal gøre rent derudover.

Vasketøj: Visiteret vask betyder ofte vask hver 14. dag. Regn med selv at vaske derudover. Sørg for vasketøjskurv til hvidt og til kulørt. Og et tørrestativ, der kan rumme en fyldt maskine. Tjek garderoben. Er der tøj nok til en anden rytme omkring tøjvasken? Er det, det rigtige tøj til en gammel med nye behov?

Hjemmeplejens adgang til hjemmet: I vores tilfælde udskiftede kommunen simpelthen låsen på døren. Husk at gemme de originale nøgler, dels for at din gamle ikke smider dem væk, og dels fordi de skal bruges igen, når låsen en dag skiftes tilbage.

Medicin: Du skal købe særlige blå pilleæsker på apoteket, som hjemmesygeplejen kan fordele pillerne i. Hjemmesygepleje kan oprette aftale med det lokale apotek om levering af medicin direkte til dem mod træk direkte på din gamles konto. Mod underskrift, naturligvis.

Du skal gøre klar til ergonomiske hjælpemidler: En sygeseng, natbord på hjul, toiletsæde med armlæn, arbejdslys. Sørg for at finde ud af, hvornår du forventes at fjerne din gamles seng. Nogle ting kommer af sig selv, andre kræver din involvering. Visitationen har overblikket.

Hvis din gamle falder eller går meget usikkert, er det en stor hjælp at få en rollator. Det kræver, at du beder kommunen om at lave en udredning. Rollatoren kan tages med fra hjem til evt. akutplads til plejebolig. Det er godt.

Dagcenter kan visiteres: Hvis det skønnes at gøre din gamle godt med lidt indhold i hverdagen, kan der visiteres til besøg på et dagcenter, endda med transport. Vi skulle have en udtalelse fra demenskonsulenten i kommunen, vi kunne sende til visitationen for bevilling.

De praktiske men væsentlige detaljer

- Ernæring: For underernærede kan man få næringsberiget is på recept. Det koster en formue, men kan måske være en hjælp. Ellers google proteinrig kost og undersøg, om din kommune har tilbud og hjælp fra diætist.
- Hjemmeplejen har måske en indkøbsordning, og det er smart, hvis de kommer i hjemmet hver dag og kan tjekke, hvad der mangler, før de bestiller. Butikken leverer typisk en gang om ugen. Hvis de ikke har en ønsket vare, skriver de bare 'udsolgt'. Måske har de ikke lige sødmælksbrød. Og så kommer der bare ikke brød, selvom det var vigtigt. Er der ikke indkøbsordning, kan almindelige dagligvarer på nettet være en mulighed for at hjælpe med indkøb mellem besøg.
- Fodpleje: Hjemmeplejen må ikke klippe fodnegle. Gør det selv eller skaf en udkørende fodterapeut, der kommer med ca 5 ugers mellemrum.
- Nogle leverandører, fx af strøm, sender kun regninger til e-boks. Læseadgang er igen en god ting. Ellers kan du ansøge selskabet om digital fritagelse for din gamle.

- Skaf log-in til evt. avisabonnement, så avis kan flytte med fra hjem til evt. akutplads til plejebolig. Normaliteten af at få dagens avis kan skabe en del ro i sindet på den gamle.

Når det “pludselig” er tid til plejebolig

- I dag får gamle deres egen almennyttige mini-bolig, som ligger i en bygning, hvor der er fælles områder og plejepersonale, der hjælper i hverdagen.
- Man skal som udgangspunkt være handicappet eller dement for at få lov til at flytte i en bolig med hjælp. Din gamle bliver visiteret til en bestemt plejebolig i sin egen kommune på en bestemt dato, som kommer meget hurtigt, efter at behovet er blevet anerkendt og pladsen bevilget.
- Flyt ind på en hverdag, hvor der kan aftales møde med relevant kontakt/ omsorgsperson. Kontakt lederen af stedet – de er vant til det og hjælpsomme.
- Hvis man ønsker en plads i en anden kommune, skal begge kommuner godkende. Start med at henvend dig i den gamles kommune. De skal godkende først.
- Nogle plejecentre kræver, at man selv mærker al den gamles tøj. Sæt tid af til det.
- Flytning af adresse: Normalt via Borger.dk. Uden digital adgang, må du ringe til Borgerservice i den gamles kommune og bede dem om at hjælpe.
- Nogle plejehjem har adgang til frisør og fodterapeut. God, god ting.
- Man kan søge om omsorgstandpleje, der er udgående fx hvis den gamle har svær demens. Ellers skal man stadig selv køre sin gamle til læge og tandlæge. Du kan søge visitationen om kørsel, hvis din gamle altså kan tage meningsfuldt af sted alene. Nogle plejehjem har fast læge tilknyttet, og så kommer din gamle med i ordningen.
- Søg evt. boligstøtte hos Udbetaling Danmark indenfor en måned efter indflytning.

Den naturlige død

Hjemmeplejen eller plejepersonalet skal som udgangspunkt genoplive, så hvis din gamle udtrykker ønske om ikke at ville have livet kunstigt forlænget, må man gøre noget aktivt for at forhindre det.

Livstestamente: Hvis din gamle er i stand til det, er et livstestamente en god ting - selvom systemet bestemmer, at du skal være 'uhelbredeligt syg' eller 'uafvendeligt døende' for at få lov til at dø. Måske har din gamle et andet ønske, hvis han/hun er så privilegeret at falde om eller sove ind.

Hvad ellers: Man kan bestille en konsultation hos din gamles læge og bede om, at hans/hendes ønske noteres. Man skal forberede sig på, at man kan blive anklaget for, at man vil tage livet af sin gamle. Hvis den gamle dog klart udtrykker, at det faktisk er eget ønske, kan lægen notere det og få sat en rød forside på den gamles mappe derhjemme.

Visse plejecentre har et meget fint system, hvor de efterfølgende sætter et særligt mærke på den gamles dørskilt, der fortæller al slags sundhedspersonale, at her er der en, der vil synes det er rart at få lov til at dø, når det naturligt er tid for det.

